

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

AKTYWIZUJĄCY SCENARIUSZ LEKCJI

opracowany w ramach Projektu

„Wirtualna i aktywizująca metoda nauczania – realne efekty edukacyjne”

Projekt finansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Erasmus+

TEMAT:

Pojęcia związane z uchodźstwem

Cele zajęć:

Uczniowie będą znać najważniejsze pojęcia związane z tematyką uchodźstwa.

GRUPA DOCELOWA: Uczniowie szkół podstawowych.

METODY PRACY: Burza mózgów, praca grupowa, praca indywidualna, dyskusja. CZAS

TRWANIA: 1 godzina dydaktyczna.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE: Rzutnik multimedialny, komputer, film, flipchart, kolorowe pisaki.

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1. Poproś uczniów, aby wymienili pojęcia, które kojarzą im się z uchodźstwem. Zapisz je na tablicy.

Czas 5 minut.

2. Podziel uczniów na grupy. Rozdaj każdej grupie komplet pociętych kart z pojęciami oraz opisami pojęć. Poproś, aby uczniowie przyporządkowali pojęcia do opisów.

Omów pojęcia.

Zapisz na tablicy pojęcia, które sprawiły uczniom trudność.

Czas 5 min.

3. Wyświetl film: Uchodźcy, migranci, osoby ubiegające się o azyl: kim są?

<https://www.youtube.com/watch?v=BbLKSMUO9XI>

Czas 5 min.

Aby zmienić język napisów w filmie:

- kliknij ustawienia
- napisy
- przetłumacz automatycznie
- wybierz właściwy język

4. Zaprezentuj i wytłumacz Uczniom definicje poniższych pojęć. Podziel ich na grupy. Powycinaj pojęcia oraz ich znaczenie, poproś uczniów podzielonych na grupy aby połączyli ze sobą poszczególne pojęcia i ich znaczenia

Czas: 20 min

Asymilacja	Azyl	Dyskryminacja	Fakty	Integracja	Migracja	Migracja ludności
Ochrona czasowa	Ochrona uzupełniająca	Odizolowany	Pobyt tolerowany	Procedura	Status uchodźcy	Migrantem
Wielokulturowość	Mit	Uchodźca	Uprzedzenie	Muzułmanin	Stereotyp	Terrorysta
Terroryzm	Islam	Tolerancja	Empatia	Kryzys uchodźczy w Europie	Prawa człowieka	Manipulacja

zmiana miejsca zamieszkania lub czasowego pobytu. Przemieszczanie się ludności jest całkowicie naturalnym zjawiskiem i występowało we wszystkich czasach.

koncepcja, według której każdemu człowiekowi przysługują pewne prawa, których źródłem obowiązywania jest przyrodzona godność ludzka. Prawa te mają charakter:

- powszechny – obowiązują na całym świecie i przysługują każdemu człowiekowi
- przyrodzony – przysługują każdemu z samego faktu bycia człowiekiem
- niezbywalny – nie można się ich zrzec
- nienaruszalny – istnieją niezależnie od władzy i nie mogą być przez nią dowolnie regulowane
- naturalny – obowiązują niezależnie od ich potwierdzenia przez władzę państwową
- niepodzielny – wszystkie stanowią integralną i współzależną całość.

polega na uszanowaniu obcej narodowości i związanych z nią różnic kulturowych. Oznacza także, wyrozumiałość dla odmienności. Jest poszanowaniem poglądów, pochodzenia, opinii, upodobań itp. W skrócie, szacunek dla wolności innych ludzi, którzy mają odmienny styl życia od naszego.

To nierówne traktowanie (traktowanie danej osoby mniej przychylnie niż innej w porównywalnej sytuacji ze względu na jakąś jej cechę). To forma lub skutek wykluczenia społecznego. Jest związana z aktem działania/czynnością lub ich brakiem. Jest wynikiem kwestii władzy, czyli tego, kto definiuje pewne grupy jako nadrzędne lub podrzędne.

to inaczej miejsce bezpiecznego pobytu (łac. azylum – „schronienie”). W czasach starożytnych i średniowiecznych azyl udzielany był na przykład w świątyniach, w których znajdowali schronienie ścigani przestępcy. Azyl może otrzymać osoba, której należy zapewnić ochronę, a jednocześnie ważny interes RP przemawia za udzieleniem ochrony. Cudzoziemiec to zgodnie z Ustawą o cudzoziemcach z 13 czerwca 2003 roku „osoba przebywająca na terytorium danego państwa, ale nie posiadająca jego obywatelstwa” (potocznie: każdy obcokrajowiec). Jest formą ochrony udzielaną cudzoziemcom w sytuacji, gdy jest to niezbędne do zapewnienia im bezpieczeństwa oraz gdy przemawia za tym ważny interes Rzeczypospolitej Polskiej. Ochrona taka ma charakter polityczny, w praktyce nie jest stosowana w Polsce. W świetle polskiego prawa azyl nie jest tym samym co status uchodźcy, jednak w terminologii międzynarodowej pojęcia „status uchodźcy” i „azyl” najczęściej oznaczają to samo.

nazywamy osobę, która zmienia miejsce zamieszkania, przenosząc się z jednego miejsca w kraju do innego lub z jednego kraju do innego kraju. Migrant może zmieniać miejsce swojego pobytu z różnych powodów, głównie politycznych lub ekonomicznych.

w psychologii termin empatia odnosi się do zdolności zauważania i współodczuwania stanów emocjonalnych innych ludzi. Osoby empatyczne są świadome uczuć innych osób, dostrzegają podłoże wyznawanych przez nie wartości i potrafią wczuć się w konkretne sytuacje. Taka percepcja świata pozwala na weryfikowanie własnych poglądów i przyznawanie się do błędów, a także znaczne ograniczenie zachowań agresywnych.

oddzielony » w kontekście kogoś odseparowanego od grupy

- odosobniony,
- odseparowany,
- osobny,
- samotny,
- wyalienowany,
- wyizolowany,

jest jedną ze strategii akulturacyjnych (mechanizmów przyjmowania kultury „obcej”). Polega na odrzuceniu kultury kraju pochodzenia i przyswojeniu nowych norm i wartości. Bazuje zazwyczaj na chęci osiągnięcia dobrej pozycji w społeczeństwie niechętnym odmienności. Asymilacja związana jest z polityką państwa, zmierzającą do wyeliminowania kultur mniejszości. Polega na jak największym dopasowaniu się do otoczenia. Prowadzi do zniszczenia korzeni, a tym samym utraty poczucia stabilności. Utrudnia wchodzenie jednostki do społeczeństwa.

to jedna z pięciu form ochrony prawnej cudzoziemców. Jest przyznawana cudzoziemcom, którzy masowo przybywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w sytuacji wojny, konfliktu etnicznego, wojny domowej, inwazji obcej armii bądź rażącego naruszenia praw człowieka.

forma wywierania wpływu na osobę lub grupę w taki sposób, by nieświadomie i z własnej woli realizowała cele manipulatora. Ma na celu skłonienie osoby lub grupy ludzi do działania sprzecznego z ich dobrze pojętym interesem

opowieść o bóstwach i istotach nadprzyrodzonych, przekazywana przez daną społeczność, zawierająca w sobie wyjaśnienie sensu świata i ludzi w ich doświadczeniach zbiorowych oraz indywidualnych lub wywodzące się z tradycji ustnej ponadczasowe, anonimowe opowiadanie o postaciach

zaistniały stan rzeczy, a w rozumieniu potocznym wydarzenie, które miało miejsce w określonym miejscu i czasie. W tym sensie faktem nie może być zdarzenie, które nie miało jeszcze miejsca, można jednak mówić o przewidywaniu przyszłych faktów – czyli zdarzeń, które najprawdopodobniej wydarzą się

toczący się na początku XXI wieku w Europie kryzys spowodowany masowym przybywaniem uchodźców i imigrantów na ten kontynent. Jest to największe tego typu zjawisko od czasów II wojny światowej. Za początek kryzysu uznaje się 2015 rok, ale już wcześniej wzrastała liczba imigrantów i uchodźców przybywających do Europy.

określone reguły postępowania w jakiejś sprawie, zwykle o charakterze urzędowym lub prawnym.

proces wzajemnej adaptacji imigrantów/-ek i społeczeństwa przyjmującego. Jest jedną z czterech strategii akulturacyjnych. Polega na połączeniu cech i wartości różnych kultur, bazuje na poczuciu wzajemnej akceptacji. Integracja jest procesem dwustronnym, obejmującym także społeczeństwo przyjmujące, w którym należy stworzyć zarówno miejsce dla odmiennych tożsamości migrantów/-ek, jak i mechanizmy ich zgodnego współistnienia z kulturą kraju przyjmującego. Jest to optymalna strategia z punktu widzenia zdrowego funkcjonowania jednostki w społeczeństwie.

to jedna z pięciu form ochrony prawnej cudzoziemców. Przyznanie statusu uchodźcy oznacza nadanie im wszystkich praw, jakie posiadają obywatele polscy: prawa do pracy, opieki medycznej, wsparcia socjalnego. Osoba ze statusem uchodźcy otrzymuje kartę pobytu oraz Genewski Dokument Podróży na okres dwóch lat.

to przemieszczenie terytorialne związane ze zmianą miejsca zamieszkania. Wśród form migracji wymienia się między innymi: emigrację, imigrację, ewakuację, deportację, repatriację, przesiedlenie, a także uchodźstwo. Uchodźstwo bardzo często mylone jest z migracjami ekonomicznymi. Jednym z zadań rządu jest odróżnienie osób, które uciekły z powodu prześladowań od tych, które dobrowolnie, ze względów ekonomicznych opuściły

swój kraj w poszukiwaniu lepszych warunków życia.

Funkcjonujący w świadomości społeczeństwa uproszczony, skrótowy i zabarwiony wartościująco obraz rzeczywistości. Uproszczenie i uogólnienie, jakie tworzymy sobie, chcąc uporządkować świat. Odnosi się do grup społecznych, osób, sytuacji, instytucji. Jest utrwalony wielokrotnym powtarzaniem. Zazwyczaj powstaje w rezultacie bezrefleksyjnego przyjmowania opinii rozpowszechnionych w danym środowisku.

Czym jest stereotyp?

Stereotyp to wiedza na temat innych grup, która przechowywana jest w społeczeństwie. Wiedza ta to zbiór różnych informacji o innych grupach społecznych, który powszechny jest wśród członków danej społeczności kulturowej. Stereotypowe postrzeganie to kolejne wyzwanie, z jakim możemy się spotkać, rozmawiając o migracjach.

Kiedy powstają stereotypy?

Jaki zatem związek może mieć mechanizm stereotypizacji z naszym tematem, jakim są migracje? Czy masz jakieś pomysły? Odpowiadając sobie na to pytanie, pojawia się szereg kolejnych: co wiemy o uchodźcach? Kim są osoby, które szukają schronienia w Europie? Dlaczego uciekają ze swoich krajów? Co robiły, czym się zajmowały w swoich krajach? Co wiemy o ich religii? Co wiemy o islamie? Co wiemy o innych religiach które wyznają? To, na czym przede wszystkim opierała się debata publiczna dotycząca kwestii uchodźczych, to były właśnie stereotypy. Aby przeciwstawiać się takiemu postrzeganiu świata, potrzebna jest rzetelna wiedza, fakty.

Czym cechują się stereotypy? Są:

- Proste – to bardzo proste, nieskomplikowane informacje o innych grupach.
- Nabywane – nabywamy je w procesie socjalizacji.
- Błędne – ponieważ opierają się uogólnieniu cechy danej jednostki na całą społeczność. A takie uogólnianie z zasady jest błędne.

Oporne na zmiany – bardzo trudno je likwidować, a nawet modyfikować.

różnie umotywowane, najczęściej ideologicznie, planowane i zorganizowane działania przestępcze pojedynczych osób lub grup, w celu wymuszenia od władz państwowych i społeczeństwa określonych zachowań i świadczeń, często naruszające dobra osób postronnych; działania te są realizowane z całą bezwzględnością, za pomocą różnych środków (nacisk psychiczny, przemoc fizyczna, użycie broni i ładunków wybuchowych), w warunkach specjalnie nadanego im rozgłosu i celowo wytworzonego w społeczeństwie lęku

poddany Bogu, mahometanin – wyznawca islamu. W Koranie termin ten odnosi się tylko do wyznawców religii muzułmańskiej. Pojęcie muzułmanin obecnie jest bardzo często mylone lub utożsamiane z pojęciem islamista. W istocie muzułmanin to wyznawca islamu, natomiast islamista – zwolennik doktryny politycznej, zwanej islamizmem.

Rodzaj postawy polegającej na odrzuceniu czegoś lub kogoś bez racjonalnych przesłanek. Występuje, gdy ktoś podejmuje ocenę, wyraża negatywny osąd bez żadnych podstaw, najczęściej na podstawie fałszywych lub niekompletnych informacji. Może wynikać z utrwalonych w danym społeczeństwie bądź społecznościach obrazów. Jest szczególnie groźne, gdy przybiera charakter instytucjonalny i/lub staje się częścią określonych ideologii. Wiąże się z emocjami.

osoba, która wierzy, że podejmuje działanie w „słusznej” sprawie, która ma przynieść większe dobro ogółowi, rzekomo reprezentowanemu przez niego i jego organizację. Terrorysty mają świadomość tego, że ich działania są częścią większego planu, często do osiągnięcia którego potrzeba wielu lat.

obecność wielu różnorodnych kultur w obrębie jednego państwa lub polityka państwa wobec różnorodności kulturowej polegającego na istnieniu wielu różnych grup kulturowych, narodowych i religijnych w obrębie jednego państwa.

Cudzoziemcowi, który nie spełnia warunków do nadania statusu uchodźcy, udziela się ochrony uzupełniającej, w przypadku gdy powrót do kraju pochodzenia może narazić go na rzeczywiste ryzyko doznania poważnej krzywdy przez: orzeczenie kary śmierci lub wykonanie egzekucji; tortury, nieludzkie lub poniżające traktowanie albo karanie; poważne i zindywidualizowane zagrożenie dla życia lub zdrowia wynikające z powszechnego stosowania przemocy wobec ludności cywilnej w sytuacji międzynarodowego lub wewnętrznego konfliktu zbrojnego – i ze względu na to ryzyko nie może lub nie chce korzystać z ochrony kraju pochodzenia.

to, zgodnie z artykułem pierwszym Konwencji Genewskiej z dnia 28 lipca 1951 roku, osoba, która „na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu przekonań politycznych przebywa poza granicami państwa, którego jest obywatelem”.

Uchodźca – osoba, która musiała opuścić teren, na którym mieszkała ze względu na różnego typu prześladowania. Wynikające z tego zagrożenie życia, zdrowia, bądź wolności jest najczęściej związane z walkami zbrojnymi, prześladowaniami religijnymi bądź z powodu rasy lub przekonań politycznych.

to jedna z pięciu form ochrony prawnej cudzoziemców. Jest przyznawana w sytuacji, kiedy wydalenie cudzoziemca mogłoby nastąpić jedynie do kraju, w którym zagrożone byłoby jego prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa osobistego, w którym mógłby zostać poddany torturom albo nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu lub być zmuszany do pracy lub pozbawiony prawa do rzetelnego procesu sądowego albo być ukarany bez podstawy prawnej, a także naruszałoby prawo do życia rodzinnego lub naruszałoby prawa dziecka w stopniu istotnie zagrażającym jego rozwojowi psychofizycznemu.

religia monoteistyczna (wiara w istnienie jednego boga), na początku XXI w. druga na świecie pod względem liczby wyznawców po chrześcijaństwie. Świętą księgą islamu jest

Koran, a zawarte w nim objawienie ma stanowić ostateczne i niezmiennie przestanie Allaha do ludzi. Słowo islam w języku arabskim oznacza poddanie się woli Boga. Islam ma wspólne korzenie z judaizmem i chrześcijaństwem.

5. Wyświetl film „Światowy dzień uchodźcy” – czas 2 min.

[Światowy Dzień Uchodźcy 2020 #WorldRefugeeDay - YouTube](#)

Aby zmienić język napisów w filmie:

- kliknąć ustawienia
- napisy
- przetłumacz automatycznie
- wybierz właściwy język

Źródła:

PL

1. Urząd do Spraw cudzoziemców

<https://udsc.gov.pl/uchodzcy-2/uchodzcy/sloownik/>

2. Urząd do Spraw cudzoziemców

<https://udsc.gov.pl/cudzoziemcy/obywatele-panstw-trzecich/zobowiazanie-do-powrotu/przeslanki-negatywne-zobowiazania-cudzoziemca-do-powrotu/zgoda-na-pobyt-tolerowany/dokument-wydawany-po-udzieleniu-zgody-na-pobyt-tolerowany/>

3. Uchodźcy Info

<http://uchodzcy.info/infos/pojecia-i-definicje/>

4. ENCYKLOPEDIA ZARZADZANIA

<https://mfiles.pl/pl/index.php/Migracja>

SK

5. [Naši utečenci.sk](#)

<http://www.nasiutecenci.sk/utecenci.html>

6. Liga za ľudské práva

<https://www.hrl.sk/sk/co-robime/temy/utecenci-a-azyl>

7. <https://euractiv.sk/>

<https://euractiv.sk/section/spravodlivost-a-vnutro/opinion/utecenci-migracia-dojmy-pojmy/>

SK

8. Právne predpisy/Zbierka zákonov Slovenskej Republiky.

Dohovor o právnom postavení utečencov z 28 lipca 1951 r

<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1996/319/>

9. Tyzden.sk. Liga ľudských práv, občianske združenie podporujúce utečencov žijúcich na Slovensku.

[migračný kompas: Utečencov je už viac ako 70 miliónov. Vyháňajú ich vojny aj klimatická zmena | Spoločnosť | .týždeň - iný pohľad na spoločnosť \(tyzden.sk\)](#)

10. The UN Refugee Agency Slovensko

[UNHCR Slovensko](#)

CZ

11. The UN Refugee Agency Česká Republika

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

UNHCR Česká republika

12. The UN Refugee Agency Česká Republika

[UNHCR v České republice. Sami jsme byli uprchlíci. - YouTube](#)

SK/CZ/PL

13. Migration matters **#rethinkmigration**

[Kdo jsou uprchlíci, migranti, žadatelé o azyl? - YouTube](#)

14. Liga za ľudské práva Asylum procedure in Slovakia: main questions answered:

<https://www.youtube.com/watch?v=dDqdkPevxt0>

Załączniki:

PL

1. Urząd do Spraw cudzoziemców

<https://udsc.gov.pl/uchodzczy-2/uchodzczy/sloownik/>

2. Urząd do Spraw cudzoziemców

<https://udsc.gov.pl/cudzoziemcy/obywatele-panstw-trzecich/zobowiazanie-do-powrotu/przeslanki-negatywne-zobowiazania-cudzoziemca-do-powrotu/zgoda-na-pobyt-tolerowany/dokument-wydawany-po-udzieleniu-zgody-na-pobyt-tolerowany/>

3. Uchodźcy Info

<http://uchodzczy.info/infos/pojecia-i-definicje/>

4. ENCYKLOPEDIA ZARZADZANIA

<https://mfiles.pl/pl/index.php/Migracja>

SK

5. Právne predpisy/Zbierka zákonov Slovenskej Republiky.

Dohovor o právnom postavení utečencov z 28 lipca 1951 r

<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1996/319/>

6. Tyzden.sk. Liga ľudských práv, občianske združenie podporujúce utečencov žijúcich na Slovensku.

[migračný kompas: Utečencov je už viac ako 70 miliónov. Vyháňajú ich vojny aj klimatická zmena | Spoločnosť | .týždeň - iný pohľad na spoločnosť \(tyzden.sk\)](#)

CZ

7. The UN Refugee Agency Česká Republika

[UNHCR v České republice. Sami jsme byli uprchlíci. - YouTube](#)

SK/CZ/PL

8. Migration matters **#rethinkmigration**

[Kdo jsou uprchlíci, migranti, žadatelé o azyl? - YouTube](#)

9. Liga za ľudské práva Asylum procedure in Slovakia: main questions answered:

<https://www.youtube.com/watch?v=dDqdkPevxt0>

10. **PL/SK/CZ** Słownik pojęć

M. Lipińska (red.), K. Biątek, A. Kowalska, E. Kownacka, M. Piegat-Kaczmarczyk, Warsztaty kompetencji międzykulturowych – podręcznik dla trenerów , Warszawa 2008